

มหาสารโรปมสูตรอุปมาพรหมจรรย์กับแก่นไม้

กุกุบุตรบางคนในโลกนี้ ก็ฉันทันเหมือนกัน มีศรัทธาออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ด้วยคิดว่า เราเป็นผู้อันชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุบายาส ท่วมทับแล้ว ถูกความทุกข์ท่วมทับแล้ว มีความทุกข์ เป็นเบื้องหน้า ไฉนหนอ ความกระทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งมวลนี้ จะพึงปรากฏ. เขาบวชอย่างนี้แล้ว ยังลาภสักการะและความสรรเสริญให้บังเกิดขึ้น (**กึ่งและใบของพรหมจรรย์**). เขาไม่มีความยินดี มีความดำริยังไม่เต็มเปี่ยม ด้วยลาภสักการะและความสรรเสริญนั้น เขาไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่น เพราะลาภสักการะและความสรรเสริญอันนั้น. เขาย่อมไม่มัวเมา ไม่ถึงความประมาท เพราะลาภสักการะและความสรรเสริญนั้น เมื่อเป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว ย่อมยังความถึงพร้อมแห่งศีลให้สำเร็จ(**สะเก็ดของพรหมจรรย์**). เขามีความยินดีด้วยความถึงพร้อมแห่งศีลนั้น แต่มีความดำริยังไม่เต็มเปี่ยม. เขาไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่น เพราะความถึงพร้อมแห่งศีลอันนั้น. เขาย่อมไม่มัวเมา ไม่ถึงความประมาท เพราะความถึงพร้อมแห่งศีลนั้น เมื่อเป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว ย่อมยังความถึงพร้อมแห่งสมาธิให้สำเร็จ(**เปลือกแห่งพรหมจรรย์**). เขามีความยินดีด้วยความถึงพร้อมแห่งสมาธินั้น แต่มีความดำริยังไม่เต็มเปี่ยม. เขาไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่น เพราะความถึงพร้อมแห่งสมาธิอันนั้น. เขาย่อมไม่มัวเมา ไม่ถึงความประมาท เพราะความถึงพร้อมแห่งสมาธินั้น เมื่อเป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว ย่อมยังญาณทัสสนะให้สำเร็จ(**กระพี้แห่งพรหมจรรย์**). เขามีความยินดีด้วยญาณทัสสนะนั้น แต่มีความดำริยังไม่เต็มเปี่ยม. เขาไม่ยกตน ไม่ข่มผู้อื่น เพราะญาณทัสสนะนั้น. เขาย่อมไม่มัวเมา ไม่ถึงความประมาท เพราะญาณทัสสนะนั้น เมื่อเป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว **ย่อมยังสมยวิโมกข์ให้สำเร็จ. ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อที่ภิกษุนั้นจะพึงเสื่อมจากสมยวิมุตินั้น เป็นฐานะที่จะมิได้.**

ดูกรภิกษุทั้งหลายเปรียบเหมือนบุรุษผู้เที่ยวเสาะหาแก่นไม้อยู่ เมื่อต้นไม้ใหญ่มีแก่นตั้งอยู่ หากเอาแก่นถือไป รู้จักว่าแก่น และกิจที่จะพึงทำด้วยไม้แก่นของเขา จักสำเร็จประโยชน์แก่เขา ย่อมยังอสมยวิโมกข์ให้สำเร็จ. ดูกรภิกษุทั้งหลายข้อที่ภิกษุนั้นจะพึงเสื่อมจากอสมยวิมุตินั้น มิใช่ฐานะ มิใช่โอกาสที่จะมิได้. **พรหมจรรย์นี้มีเจโตวิมุตินไม้กำเรบ** เป็นประโยชน์ เป็น **แก่น** เป็นที่สุด.

สมยวิมุตติ - ความหลุดพ้นแห่งจิตชั่วสมัย คือ ชั่วครั้งชั่วคราว ยังกำเรบได้อยู่

อสมยวิมุตติ - ความหลุดพ้นที่ไม่ขึ้นต่อสมัย หรือ ไม่ชั่วคราว คือ ยั่งยืนเรื่อยไป